

Windows El Kitabı

Yeni başlayanlar için

Komut satırından korkma, önce birkaç komut öğren. Bu bölüm Windows 11'i yeni kuranlar ve daha verimli kullanmak isteyenler için. Kurulum sonrası yapılacaklar, winget ile program kurma, PowerShell'in temelleri, kısayollar ve hangi ayarın nerede olduğu burada.

```
PS C:\Users\kullanici> winget upgrade --all
```

PS PowerShell'de olduğunu gösterir · **C:\Users\kullanici** bulunduğun klasör (ev klasörün) · **>** komutu yazacağın yer. Yönetici olarak açılan Terminal'in başlık çubuğunda "Yönetici" yazar.

BÖLÜMLER

1. Kurulumdan sonra ilk işler
2. Terminali tanıyalım
3. Dosya ve klasör komutları
4. Dosya okuma ve düzenleme
5. Program kurma: winget ve Microsoft Store
6. Sistem bilgisi ve kaynaklar
7. Kapatma, yeniden başlatma, oturum
8. Windows kısayolları
9. Terminal ve PowerShell kısayolları
10. Dosya Gezgini kısayolları
11. Hangi ayar nerede?
12. Görünüm ve PowerToys
13. USB bellek ve diskler
14. Sık karşılaşılan sorunlar
15. Küçük sözlük

Sarı eğik yazılar (<kimlik> gibi) senin dolduracağın yerlerdir. **PS**> normal Terminal'i, **Yönetici**> Terminal (Yönetici) gerektiğini gösterir. Sistemi değiştiren komutları ne yaptığını okumadan çalıştırma.

Kurulumdan sonra ilk işler

Yeni bir Windows 11 kurulumundan ya da yeni bilgisayardan sonra bu sırayla gitmek iyi bir başlangıç.

1 Windows Update'i tamamla

Ayarlar > Windows Update > Güncelleştirmeleri denetle. "Yeniden başlat" istedikçe başlat ve liste boşalana kadar tekrarla. İsteğe bağlı güncelleştirmelerde sürücüler de çıkar.

2 BitLocker kurtarma anahtarını yedekle

Birçok bilgisayarda disk şifrelemesi kendiliğinden açıktır. BIOS güncellemesi ya da donanım değişikliğinden sonra bu anahtar sorulur; yoksa verine ulaşamazsın. Microsoft hesabınla giriş yaptıysan anahtar account.microsoft.com/devices/recoverykey adresinde durur. Yerel hesapta aşağıdaki komutla göster ve bir yere yaz.

```
PS> manage-bde -protectors -get C:
```

3 Uygulamaları winget ile kur

Windows'un paket yöneticisi. Tarayıcı, 7-Zip, VLC gibi uygulamaları tek komutla kurar ve günceller.

```
PS> winget install --id Mozilla.Firefox -e
```

```
PS> winget install --id 7zip.7zip -e
```

```
PS> winget install --id VideoLAN.VLC -e
```

4 Tüm uygulamaları güncelle

winget, kendi kurmadığı birçok uygulamayı da tanır ve günceller.

```
PS> winget upgrade --all
```

5 Sistem Geri Yükleme'yi aç

Bir sürücü ya da güncelleme sistemi bozarsa önceki noktaya dönmeni sağlar. Kapalı gelebilir.

```
PS> Enable-ComputerRestore -Drive "C:\"
```

```
PS> Checkpoint-Computer -Description "İlk kurulum"
```

6 Dosya uzantılarını göster

"fatura.pdf.exe" gibi tuzakları görmek için. Dosya Gezgini > Görünüm > Göster > Dosya adı uzantıları; ya da:

```
PS> reg add HKCU\Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Explorer\Advanced /v  
HideFileExt /t REG_DWORD /d 0 /f
```

7 PowerToys'u kur

Microsoft'un ücretsiz araç seti: pencere yerleşimleri (FancyZones), hızlı başlatıcı, renk seçici, toplu yeniden adlandırma ve daha fazlası.

```
PS> winget install --id Microsoft.PowerToys -e
```

8 Yedeklemeyi ayarla

Windows Yedekleme uygulaması masaüstü, belgeler ve ayarları OneDrive'a yedekler. Harici diske yedek için Denetim Masası > Dosya Geçmişi.

Terminali tanıyalım

Windows 11'de komutlar Terminal uygulamasında çalışır; içinde varsayılan olarak PowerShell açılır. Açmak için Win+X'e bas, "Terminal"i seç. Yönetici olarak açmak için Win+X, sonra "Terminal (Yönetici)".

iPUCU Bu kitapta komutların önündeki PS> normal Terminal'i, Yönetici> ise "Terminal (Yönetici)" gerektiğini gösterir.

iPUCU PowerShell büyük/küçük harfe duyarlı değildir. Boşluk içeren yolları tırnak içine al: cd "C:\Program Files".

iPUCU Yazmayı yarıda bırakıp **Tab** 'a bas: komut, parametre ya da dosya adı tamamlanır. **Ctrl** + **Space** tüm seçenekleri listeler.

```
PS> Get-Help <komut> -Examples
```

Bir komutun örnekli yardımı. İlk kullanımda **Update-Help** (Yönetici) ile yardım dosyalarını indir.

```
PS> Get-Command *kelime*
```

Adında kelime geçen komutları bulur. Örnek: **Get-Command *net***.

```
PS> Get-History
```

Bu oturumda yazdığın komutlar. ile de geri gidebilirsin.

```
PS> cls
```

Ekranı temizler (Clear-Host).

```
PS> exit
```

Terminali kapatır.

iPUCU PowerShell'de `ls`, `cd`, `cat`, `cp`, `mv`, `rm` gibi Linux adları da çalışır; aslında PowerShell komutlarının takma adlarıdır.

DİKKAT Çalışan bir komutu durdurmak için **Ctrl** + **C**. Terminal'de metin seçiliyken **Ctrl** + **C** kopyalar, **Ctrl** + **V** yapıştırır.

Dosya ve klasör komutları

 ev klasörün demektir (C:\Users\kullanıcı). bulunduğun klasör, bir üst klasördür.

```
PS> Get-Location
```

Şu an hangi klasörde olduğunu yazar (`pwd`).

```
PS> Get-ChildItem
```

Klasördeki dosyaları listeler (`ls`, `dir`).

```
PS> Get-ChildItem -Force
```

Gizli dosyalar dahil listeler.

```
PS> cd <klasör>
```

Klasöre girer. Örnek: `cd ~\Documents`.

```
PS> cd ..
```

Bir üst klasöre çıkar.

```
PS> New-Item -ItemType Directory <klasör>
```

Yeni klasör oluşturur (`mkdir`).

```
PS> New-Item <dosya>
```

Boş dosya oluşturur.

```
PS> Copy-Item <kaynak> <hedef>
```

Kopyalar. Klasör için `-Recurse` ekle.

```
PS> Move-Item <kaynak> <hedef>
```

Taşıır.

```
PS> Rename-Item <eski> <yeni>
```

Yeniden adlandırır.

```
PS> Remove-Item <dosya>
```

Siler; Geri Dönüşüm Kutusu'na gitmez. Klasör için `-Recurse` .

```
PS> Get-ChildItem ~ -Recurse -Filter *.pdf
```

Ev klasöründeki tüm PDF dosyalarını bulur.

```
PS> explorer .
```

Bulunduğun klasörü Dosya Gezini'nde açar.

```
PS> Invoke-Item <dosya>
```

Dosyayı varsayılan uygulamasıyla açar (`ii`).

DİKKAT `Remove-Item -Recurse -Force` ile başlayan, internetten bulduğun komutları anlamadan çalıştırma.

Dosya okuma ve düzenleme

```
PS> Get-Content <dosya>
```

Dosyanın içeriğini gösterir (`cat`).

```
PS> Get-Content <dosya> -Tail 50 -Wait
```

Son 50 satırı gösterir ve eklenenleri canlı izler (günlük dosyaları için).

```
PS> Get-Content <dosya> | more
```

Uzun dosyayı sayfa sayfa okur.

```
PS> notepad <dosya>
```

Dosyayı Not Defteri'nde açar.

```
PS> Select-String -Path <dosya> -Pattern "<metin>"
```

Dosyada metin arar (Linux'taki grep).

```
PS> winget install --id  
Microsoft.VisualStudioCode -e
```

Kod ve yapılandırma dosyaları için Visual Studio Code. Sonra `code` . klasörü açar.

Program kurma: winget ve Microsoft Store

winget, Windows 10 ve 11'de hazır gelen paket yöneticisidir. Microsoft Store uygulamalarını da kurabilir.

```
PS> winget search <ad>
```

Uygulama arar ve kimliğini (Id) gösterir.

```
PS> winget install --id <kimlik> -e
```

Uygulamayı tam kimliğiyle kurar. Örnek:

```
winget install --id Google.Chrome -e .
```

```
PS> winget upgrade
```

Güncellemesi olan uygulamaları listeler.

```
PS> winget upgrade --all
```

Hepsini günceller.

```
PS> winget list
```

Kurulu uygulamalar (winget dışında kurulanlar dahil).

```
PS> winget uninstall --id <kimlik> -e
```

Uygulamayı kaldırır.

```
PS> winget show --id <kimlik> -e
```

Yayımcı, sürüm ve açıklama.

Ayarlar > Uygulamalar > Yüklü uygulamalar

Grafik arayüzden kaldırma ve uygulama ayarları. (Apps > Installed apps)

Microsoft Store > Kitaplık

Store uygulamalarının güncellemeleri. (Library)

Sistem bilgisi ve kaynaklar

Görev Yöneticisi'ni **Ctrl** + **Shift** + **Esc** ile açarsın. Terminalde de aynı bilgilere ulaşabilirsin.

```
PS> winver
```

Windows sürümü ve derleme numarası.

```
PS> Get-ComputerInfo -Property  
OsName,OsVersion,CsProcessors,CsTotalPhysical  
Memory
```

İşletim sistemi, işlemci ve RAM özeti.

```
PS> systeminfo
```

Ayrıntılı sistem özeti (kurulum tarihi, güncellemeler dahil).

```
PS> Get-Volume
```

Diskler ve boş alan.

```
PS> Get-Process | Sort-Object CPU -Descending  
| Select-Object -First 10
```

En çok işlemci kullanan 10 süreç.

```
PS> Stop-Process -Name <ad>
```

Donmuş bir programı kapatır. Örnek: `Stop-Process -Name chrome`.

```
PS> taskkill /IM <program>.exe /F
```

Programı zorla kapatır (klasik yöntem).

```
PS> msinfo32
```

Sistem Bilgisi penceresi: donanım, sürücüler, BIOS.

```
PS> dxdiag
```

Ekran kartı ve DirectX bilgisi.

Kapatma, yeniden başlatma, oturum

```
PS> shutdown /s /t 0
```

Bilgisayarı hemen kapatır.

```
PS> shutdown /r /t 0
```

Yeniden başlatır.

```
PS> shutdown /r /o /t 0
```

Gelişmiş başlangıç seçenekleriyle yeniden başlatır (Güvenli Mod, sistem geri yükleme).

```
PS> shutdown /l
```

Oturumu kapatır.

Win + L

Ekranı kilitler.

Ctrl + Alt + Delete

Kilitle, kullanıcı değiştir, oturumu kapat, Görev Yöneticisi.

iPUCU Masaüstündeyken Alt + F4 kapatma menüsünü açar.

Windows kısayolları

Win, klavyedeki Windows logolu tuştur.

Win

Başlat menüsü. Hemen yazmaya başlayarak uygulama, dosya, ayar ara.

Win + E

Dosya Gezgini.

Win + I

Ayarlar.

Win + X

Hızlı bağlantı menüsü: Terminal, Aygıt Yöneticisi, Disk Yönetimi.

Win + R

Çalıştır kutusu (ör. `control`, `services.msc`).

Win + D

Masaüstünü göster / geri al.

Alt + Tab

Pencereler arasında geçiş.

Win + Tab

Görev görünümü ve sanal masaüstleri.

Win + 1 ... Win + 9

Görev çubuğundaki 1. ... 9. uygulama.

Win + ← veya Win + →

Pencereyi ekranın sol / sağ yarısına yerleştir.

Win + ↑ veya Win + ↓

Büyüt / küçült.

Win + Z

Pencere yerleşim düzenleri (Snap Layouts).

Win + Shift + ← veya Win + Shift + →

Pencereyi diğer monitöre taşı.

Win + Ctrl + D

Yeni sanal masaüstü. Win+Ctrl+F4 kapatır.

Win + Ctrl + ← veya Win + Ctrl + →

Sanal masaüstleri arasında geçiş.

Win + Shift + S

Ekran Alıntısı Aracı: alan, pencere ya da tüm ekran; panoya kopyalanır.

Win + Print Screen

Tüm ekranın görüntüsünü Resimler > Ekran Görüntüleri'ne kaydeder.

Win + Alt + R

Oyun Çubuğu ile ekran kaydı başlat / durdur.

Win + V

Pano geçmişi (ilk kullanımda açman gerekir).

Win + .

Emoji ve simge paneli.

Win + A

Hızlı ayarlar (Wi-Fi, ses, parlaklık).

Win + N

Bildirimler ve takvim.

Win + Space

Klavye düzenleri (Türkçe Q / F) arasında geçiş.

Win + H

Sesle yazma.

Win + P

Ekran yansıtma modu (yalnızca bilgisayar, çoğalt, genişlet).

Ctrl + Shift + Esc

Görev Yöneticisi.

Win + Ctrl + Shift + B

Ekran kartı sürücüsünü yeniden başlatır; ekran donduğunda ya da siyah kaldığında dene.

Terminal ve PowerShell kısayolları

İlk grup Windows Terminal penceresine, ikinci grup PowerShell komut satırına (PSReadLine) ait.

Ctrl + Shift + T

Yeni sekme.

Ctrl + Shift + W

Sekmeyi ya da paneli kapat.

Ctrl + Tab veya Ctrl + Shift + Tab

Sekmeler arasında geçiş.

Alt + Shift + D

Paneli ikiye böl.

Ctrl + Shift + P

Komut paleti: tüm Terminal komutları.

Ctrl + ,

Terminal ayarları (varsayılan profil, yazı tipi, tema).

Ctrl + Shift + F

Çıktıda ara.

Ctrl + + veya Ctrl + -

Yazıyı büyüt / küçült.

Tab

Tamamla. Tekrar bas: sonraki seçenek.

Ctrl + Space

Tüm tamamlama seçeneklerini menü olarak göster.

↑ veya ↓

Önceki / sonraki komut.

Ctrl + R

Geçmişte ara.

F2

Tahmin görünümünü satır içi / liste arasında değiştir.

Ctrl + C

Çalışan komutu durdur (seçili metin varsa kopyalar).

Ctrl + L

Ekranı temizle.

Esc

Yazdığın satırı sil.

Ctrl + Backspace

Önceki kelimeyi sil.

Ctrl + ← veya Ctrl + →

Kelime kelime git.

Dosya Gezgini kısayolları

Ctrl + T

Yeni sekme.

Ctrl + N

Yeni pencere.

Ctrl + Shift + N

Yeni klasör.

F2

Yeniden adlandır.

Alt + Enter

Özellikler.

Alt + ↑

Üst klasöre çık.

Alt + ← veya Alt + →

Geri / ileri.

Ctrl + L

Adres çubuğuna yol yaz.

Ctrl + E

Aramaya geç.

Ctrl + Shift + C

Seçili öğenin yolunu kopyala.

Delete veya Shift + Delete

Geri Dönüşüm Kutusu'na gönder / kalıcı olarak sil.

Alt + P

Önizleme bölmesi.

Shift + F10

Klasik (tam) sağ tık menüsü.

Dosya Gezgini > Görünüm > Göster >
Gizli öğeler

Gizli dosyaları gösterir. Aynı menüde "Dosya adı uzantıları".

Hangi ayar nerede?

Ayarlar'ı Win+I ile açarsın. Başlat'a ayarın adını yazmak da doğrudan ilgili sayfayı açar.

Ayarlar > Sistem > Ekran

Çözünürlük, ölçek, yenileme hızı, çoklu monitör, Gece ışığı, HDR. (System > Display)

Ayarlar > Sistem > Ses

Çıkış/giriş aygıtı, ses karıştırıcı.

Ayarlar > Sistem > Bildirimler

Rahatsız etmeyin, uygulama başına bildirimler.

Ayarlar > Sistem > Güç ve pil

Güç modu, ekran ve uyku süreleri, pil tasarrufu. (Power & battery)

Ayarlar > Sistem > Depolama

Disk kullanımı, geçici dosyaları temizleme, Depolama Algısı. (Storage)

Ayarlar > Sistem > Çoklu görev

Pencere yerleşimi (Snap), Alt+Tab davranışı, sanal masaüstleri.

Ayarlar > Sistem > Kurtarma

Bu bilgisayarı sıfırla, Gelişmiş başlangıç. (Recovery)

Ayarlar > Sistem > Hakkında

Cihaz adını değiştir, donanım özellikleri, Windows sürümü.

Ayarlar > Bluetooth ve cihazlar

Bluetooth, yazıcılar, fare, dokunmatik yüzey, Otomatik Kullan. (Bluetooth & devices)

Ayarlar > Ağ ve İnternet

Wi-Fi, Ethernet, VPN, mobil etkin nokta, Gelişmiş ağ ayarları > Ağ sıfırlama.

Ayarlar > Kişiselleştirme

Arka plan, Renkler (açık/koyu mod), Görev Çubuğu (hizalama), Başlat. (Personalization)

Ayarlar > Uygulamalar

Yüklü uygulamalar, Varsayılan uygulamalar, Başlangıç (açılışta çalışanlar). (Apps)

Ayarlar > Hesaplar

Oturum açma seçenekleri (PIN, Windows Hello), diğer kullanıcılar, Windows yedekleme.

Ayarlar > Saat ve dil

Tarih/saat, Dil ve bölge, Yazma > Gelişmiş klavye ayarları.

Ayarlar > Erişilebilirlik

Metin boyutu, büyüteç, Ekran Okuyucu, yapışkan tuşlar.

Ayarlar > Gizlilik ve güvenlik

Windows Güvenliđi (Defender), Cihazımı bul, uygulama izinleri (kamera, mikrofon, konum), Cihaz şifreleme.

Ayarlar > Windows Update >

Gelişmiş seçenekler

İsteğe bağlı güncelleştirmeler (sürücüler), etkin saatler, güncelleme geçmişi.

PS> control

Klasik Denetim Masası (Dosya Geçmişi, Kimlik Bilgileri Yöneticisi, Kurtarma).

PS> devmgmt.msc

Aygıt Yöneticisi: sürücüler, sorunlu donanım.

PS> diskmgmt.msc

Disk Yönetimi: bölümler, sürücü harfleri.

PS> services.msc

Hizmetler.

PS> ncpa.cpl

Ađ bağlantıları (bağdaştırıcı ayarları, DNS).

PS> sysdm.cpl

Sistem zellikleri: bilgisayar adı, sistem koruması (geri yükleme), ortam değişkenleri.

PS> appwiz.cpl

Programlar ve zellikler; Windows özelliklerini a/kapat.

Görünüm ve PowerToys

Ayarlar > Kişiselleştirme > Görev ubuđu >

Görev ubuđu davranışları

Başlat düđmesini sola al (Görev ubuđu hizalaması: Sol).

Ayarlar > Kişiselleştirme > Renkler

Açık/koyu mod ve vurgu rengi.

PS> winget install --id Microsoft.PowerToys -e

PowerToys'u kurar.

iPUCU PowerToys'ta öne çıkanlar: **FancyZones** (özel pencere bölgeleri; Win+Shift+` düzenleyici), **Komut Paleti** (hızlı başlatıcı), **PowerRename** (toplu yeniden adlandırma), **Renk Seçici** (Win+Shift+C), **Metin Ayıklayıcı** (ekrandaki yazıyı kopyala, Win+Shift+T), **Her Zaman Üstte** (Win+Ctrl+T).

```
PS> reg add "HKCU\Software\Classes\CLSID\
{86ca1aa0-34aa-4e8b-a509-
50c905bae2a2}\InprocServer32" /f /ve
```

Windows 10 tarzı tam sağ tık menüsünü geri getirir. Etkisi için Dosya Gezgini'ni yeniden başlat; geri almak için aynı yolu `reg delete ... /f` ile sil.

USB bellek ve diskler

Dosya Gezgini > Bu bilgisayar >
sürücüyü sağ tık > Biçimlendir

USB belleği sıfırlar. Hem Windows hem Mac/Linux'ta kullanmak için exFAT seç.

```
PS> Get-Disk
```

Takılı diskler ve numaraları.

```
PS> diskmgmt.msc
```

Disk Yönetimi: bölüm oluşturma, küçültme, sürücü harfi değiştirme.

```
PS> winget install --id Rufus.Rufus -e
```

Rufus: ISO dosyasından (Linux, Windows) önyüklenabilir USB hazırlar.

iPUCU Windows kurulum USB'si için Microsoft'un Medya Oluşturma Aracı'nı kullan (microsoft.com/software-download/windows11).

DİKKAT `diskpart` içinde `clean` komutu seçili diskin tamamını siler. Yanlış disk seçmek en sık yapılan hatadır.

Sık karşılaşılan sorunlar

iPUCU **Açılıшта BitLocker kurtarma anahtarı istiyor.** Başka bir cihazdan account.microsoft.com/devices/recoverykey adresine Microsoft hesabınla gir; 48 haneli anahtar orada.

iPUCU Program yanıt vermiyor. Ctrl+Shift+Esc ile Görev Yöneticisi'ni aç, programı seç, "Görevi sonlandır".

iPUCU Ekran dondu ya da siyah. Önce Win+Ctrl+Shift+B (ekran sürücüsünü yeniler); olmazsa Ctrl+Alt+Delete.

iPUCU Disk doldu. Ayarlar > Sistem > Depolama > Geçici dosyalar; Depolama Algısı'nı aç. Klasik araç: cleanmgr .

iPUCU Wi-Fi bağlanmıyor. Ayarlar > Ağ ve İnternet > Gelişmiş ağ ayarları > Ağ sıfırlama (yeniden başlatır, kayıtlı Wi-Fi'lar silinir).

iPUCU Ses yok. Görev çubuğundaki ses simgesine sağ tık > Ses sorunlarını gider. Doğru çıkış aygıtının seçili olduğunu Win+A'dan kontrol et.

iPUCU "betik çalıştırma bu sistemde devre dışı" hatası. PowerShell betiklerine kendi kullanıcın için izin ver: `Set-ExecutionPolicy -Scope CurrentUser RemoteSigned` .

iPUCU "Erişim reddedildi" ya da "yükseltilmiş izin gerekli". Terminal'i Win+X > Terminal (Yönetici) ile aç.

iPUCU Güncelleme takıldı ya da hata veriyor. Ayarlar > Sistem > Sorun giderme > Diğer sorun gidericiler > Windows Update. Olmazsa ileri bölümdeki "Sistem onarımı"na bak.

Küçük sözlük

PowerShell / cmdlet	Windows'un komut satırı ve betik dili / Fiil-İsim biçimindeki komutları (Get-Process, Remove-Item).
Komut İstemi (cmd)	Eski komut satırı. Terminal'de ayrı sekme olarak açılabilir.
winget	Windows Paket Yöneticisi.

UAC	Kullanıcı Hesabı Denetimi: yönetici yetkisi gereken işlemlerde çıkan onay penceresi.
Kayıt Defteri (Registry)	Windows ve uygulama ayarlarının tutulduğu veritabanı; regedit ile açılır.
Sürücü (driver)	Donanımın Windows'la konuşmasını sağlayan yazılım. Dosya Gezgini'ndeki C:, D: gibi "sürücü"lerle karıştırma.
BitLocker / Cihaz şifreleme	Diski şifreleyen özellik; kurtarma anahtarı olmadan veriye ulaşamaz.
Güvenli Mod	Yalnızca temel sürücülerle açılış; sorunlu sürücü ya da programı kaldırmak için.
WinRE	Windows Kurtarma Ortamı: açılmayan sistemi onarma, geri yükleme, sıfırlama.
WSL	Linux için Windows Alt Sistemi: Windows içinde gerçek bir Linux dağıtımı çalıştırır.
NTFS / exFAT	Windows'un dosya sistemi / Windows, macOS ve Linux'un ortak okuyabildiği dosya sistemi.

Komutlar Windows 11 (Windows PowerShell 5.1 ve PowerShell 7, winget) için yazıldı; çoğu Windows 10'da da çalışır. Menü adları Türkçe arayüze göre verildi; İngilizce arayüzde parantez içindeki karşılıklara bak. Sistemi değiştiren komutları ne yaptığını okumadan çalıştırma.